

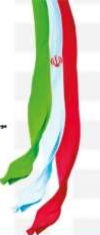
نقش اپلیکیشن شبکه آموزش دانش آموزی (شاد) بر افزایش خلاقیت و انگیزه تحصیلی دانش آموزان

عذرا جباری شاهزاده محمدی
کارشناسی علوم تربیتی ، دانشگاه پیام نور بم
jyasna620@gmail.com
۰۹۱۳۸۴۱۹۷۳۸

چکیده :

خلاقیت به عنوان یکی از اصول یادگیری ، به کارگیری توانایی های ذهنی برای ایجاد یا تبلور یک فکر یا مفهوم جدید است که برخی نیز آن را به ترکیب ایده ها یا ایجاد پیوستگی بین ایده ها تعبیر نموده اند. از آنجا که دنیای امروز با انواع فناوری ها در آمیخته است، یکی از مهمترین راههای پرورش خلاقیت در دانش آموزان همین ابزارهای فناوری است. این تحقیق به روش توصیفی - تحلیلی و با هدف بررسی نقش اپلیکیشن شبکه آموزش دانش آموزی (شاد) بر افزایش خلاقیت و انگیزه تحصیلی دانش آموزان انجام گرفته است. شبکه اجتماعی آموزشی دانش آموزی "شاد"، فرصتی برای گسترش آموزشهای مجازی و مدرسه مجازی در آموزش و پرورش است، زیرا از طریق آن معلمان می توانند محتوای درسی مناسب را با خلاقیت و امکانات بیشتری که در این فضا ایجاد شده از طریق سامانه سند در اختیار دانش آموزان قرار دهند.

واژگان کلیدی: عفونت، بیمارستان، کنترل.

۱- مقدمه :

مسائل امروز جوامع با راه حل های دیروز حل شدنی نیست و پیش بینی آینده مشکلات آتی را حل نمی کند بلکه باید برای پیش سازی آینده اقدام کرد. امروز شرایط محیطی و قواعد بازی به حدی بی رحم، پیچیده، پویا و نامطمئن گردیده که جوامع دیگر نمی توانند بدون پرورش ذهن های خلاق به باقی بودن خود امیدوار باشند. سرعت پیشرفت در جوامع امروزه به حدی است که لحظه ای تأخیر فاصله را به شدت زیاد خواهد نمود. لذا لازم است به خلاقیت به عنوان یک نیاز ضروری توجه نمود. اگر جوامع می خواهند به حیات خود ادامه دهند باید متوجه خلاقیت شوند.

در تعریف خلاقیت میتوان به فرآیند حس کردن مشکلات، مسائل، شکاف در اطلاعات، حدس زدن، فرضیه سازی درباره این نواقص، ارزیابی و آزمون این حدسها و فرضیه ها تجدیدنظر و دوباره آزمودن اینها و بالاخره انتقال نتایج اشاره کرد. (آسا و همکاران، ۱۳۹۹) خلاقیت به عنوان انگیزه، تنوع سازی، تفکر واگرا، توانایی برای کشف مشکلات جدید، یک پدیده پیچیده به عنوان یک سفر از یک ایده به یک محصول، به عنوان مفهوم جدید و مفید، به عنوان یک ظرفیت شناختی متمایز و ظهور ایده های جدید مطرح است. (Walia, 2019) و در کنار نوآوری، مرحله ای از رشد عقلی محسوب می شود که می تواند به ساخت و ایجاد موقعیتی برای راحت تر زیستن منجر شود. خلاقیت یک مفهوم علمی است که برای اقدامات یا اعمال گوناگون و متنوع انسان به کار می رود و می تواند منجر به نتایج جدید و ارزشمند شود. (ابراهیم و همکاران، ۱۴۰۰) حل مسأله و خلاقیت در بالاترین سطح فعالیتهای شناختی انسان قرار دارند و از ارزشمندترین غایت های پرورشی و هدف های آموزشی به حساب می آیند. در واقع هدف عمده تمامی نهادهای آموزشی و پرورشی ایجاد توانایی حل مسأله و خلاقیت در دانش آموزان است. روشن است که برای دستیابی به این هدفها، مسئولیتی سنگین بر دوش مراکز آموزشی، به ویژه آموزش و پرورش قرار می گیرد.

تعلیم و تربیت همزاد با آفرینش انسان می باشد یعنی هم زمان با پیدایش انسان و زندگی جمعی تعلیم و تربیت نیز با او بوده است اما در گذر زمان به طور مستمر شکل و روش ارائه آن در حال تغییر بوده است یعنی با پیدایش هر وسیله یا صنعت و فناوری تعلیم و تربیت متناسب با آن دچار دگرگونی شده است در قرن اخیر که دوره گذر از عصر صنعتی به عصر ارتباطات و اطلاعات می باشد تعلیم و تربیت نیز به دوران گذشته هم از لحاظ کمیت و هم لحاظ کیفیت و سرعت ارائه به طور چشمگیری دچار تحول شده است (مهر محمدی، ۱۳۸۳، به نقل از تقی زاده و همکاران، ۱۳۹۶). جوامع بشری با سرعتی شگفت انگیز در جنبه های مختلف زندگی در حال توسعه تغییر و تحولات پیشرفت علوم و فنون به همراه خود نیازهای جدیدی هم ایجاد می کند بنابراین آموزش هم باید با سرعت و کیفیت بیشتر انجام شود امروز بیشتر از هر زمان دیگری تکنولوژی آموزشی در آموزش و پیوند دادن دانش آموزان به فرصت های جدید یادگیری نقش ایفا می کند انباشت اطلاعات و در دسترس بودن آن ها در فضای اینترنت و همچنین قابل حمل بودن لپ تاپ ها فرصتی است برای مدارس از طریق تکنولوژی یادگیری در کلاس درس را ارتقا دهم ارتقا بخشند و مکملی برای آن به وجود آورند استفاده از تکنولوژی هایی مانند محیط های یادگیری مجازی به دانش آموزان امکان می دهد که در کلاس های فراتر از دیوارهای کلاسشان شرکت کنند استفاده از برنامه های درسی آنلاین کانال رسانه های اجتماعی آکادمی های یادگیری مجازی و ابزار تکنولوژی مکمل دسترسی تمام دانش آموزان به آموزش پیشرفته را فراهم آورده است. محیط های آموزشی آنلاین، یکی از محرک ترین و مهیج ترین و غنی ترین ابزارهای آموزشی و یادگیری است. محیط های آموزشی آنلاین وابسته به اینترنت، فرصت های دراز مدت فراهم می آورند و موجب افزایش کارایی فرآیند یاددهی-یادگیری و همچنین افزایش اعتماد به نفس دانش آموز می شوند. (رسولی، ۱۳۹۷)

امروزه و در وضعیت کنونی و با استفاده از شبکه های مجازی برای آموزش رابطه تعلیم و تربیت و فناوری و خلاقیت بسیار چالش برانگیز شده است و به اعتقاد بسیاری از صاحب نظران، با تکیه بر عقاید سنتی و قدیمی، خلاقیت دیگر نمیتواند ابعاد اجتماعی بشر را تبیین

کند. خلاقیت و فناوری در دنیای امروز ترکیبی فوق العاده از یادگیری و رشد انسانی است که در تعاملات روزانه هر جامعه جریان دارد و فناوری اطلاعاتی و ارتباطی، نقشی معنادار در رشد و بسط آن دارد.

یکی از بسترهای اینترنت برای امر آموزش، سامانه‌های اجتماعی هستند. سامانه‌های اجتماعی مجازی مکانهایی هستند که در آنها افراد فرصت پیدا میکنند تا خود را معرفی کرده، ویژگیهای شخصیتی خود را بروز داده و با سایرین ارتباط برقرار کرده و در این محیطها این ارتباطات را حفظ نمایند. از طریق این سامانه‌ها آموزش مجازی دانش آموزان توسط افراد ذی صلاح و معلمان برای آموزش منجر به ایجاد بستری امن و آسان و تعمیم پذیر برای استفاده همگانی همه دانش آموزان شده است. در این میان از سامانه‌های مختلفی من جمله شاد می توان نام برد. شاد، که واژه اختصاری عبارت "شبکه اجتماعی دانش آموزی" است، این امکان را به مدیران و معلمان میدهد تا بتوانند آموزش دانش آموزان را از طریق شبکه‌های اجتماعی از راه دور مدیریت کنند. آموزش از طریق سامانه شاد برای کل دانش آموزان در هر سه مقطع استمرار یافته و بسترهای نرم افزاری و سخت افزاری الزم برای فراگیری تدریس مجازی در سرتاسر کشور به صورت بر خط یا برون خط تا حد چشمگیری توسعه یافته است. دانش آموزان برای استفاده از مطالب درسی و آموزشی کلاس و مدرسه خود ابتدا باید در سامانه شاد به احراز هویت شان بپردازند. این وبگاه به منظور معرفی کانالها و گروههای هر مدرسه در شبکه‌های اجتماعی ایجاد شده است.

احمدی و اسماعیلی (۱۴۰۲) در پژوهشی به بررسی تاثیر اپلیکیشن شبکه آموزش دانش آموزی (شاد) بر خلاقیت و انگیزش تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی پرداختند. پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر روش گردآوری اطلاعات، توصیفی از نوع پیمایشی و از نظر نحوه انجام، کمی بود. جامعه آماری پژوهش شامل دانش آموزان پایه چهارم، پنجم و ششم ابتدایی مدرسه دخترانه صدف تهران به تعداد ۲۵۲ نفر بود. نمونه آماری براساس فرمول کوکران به تعداد ۱۵۲ نفر و به روش نمونه گیری تصادفی ساده بدست آمد. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه های الف) استاندارد انگیزش تحصیلی هارتر، ب) پرسشنامه خلاقیت تورنس و ج) پرسشنامه محقق ساخته کارایی اپلیکیشن شاد بود. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون رگرسیون و نرم افزار SPSS ۲۴ استفاده شد. نتایج نشان داد برنامه شاد بر خلاقیت و انگیزش تحصیلی دانش آموزان تاثیر مثبتی داشته است؛ ضرایب رگرسیونی برنامه شاد بر خلاقیت و انگیزش تحصیلی به ترتیب برابر با ۰.۱۹۰ و ۰.۲۴۵ بدست آمد، اما تاثیر این برنامه بر خلاقیت از لحاظ آماری معنادار نبوده است؛ مقدار معناداری این ضریب رگرسیونی برابر با ۰.۰۵۱ شده است که از ۰.۰۱ بیشتر می باشد.

برکات (۱۴۰۲) در پژوهش خود به بررسی تاثیر فضای مجازی نرم افزار شاد بر ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش آموزان ابتدایی پرداخت. در این پژوهش از روش کتابخانه ای استفاده شده و مراجع، کتاب ها، مجلات عملی و مقالات معتبر داخلی و خارجی می باشند. از نتیجه این پژوهش، می توان نتیجه گرفت آموزش مجازی می تواند با استفاده از امکاناتی مانند تصویر، موسیقی، امکان حل تمرین به صورت فردی و گروهی، یادگیری استفاده از تکنولوژی به روز دنیا و ... به بروز خلاقیت در دانش آموزان ابتدایی کمک کند.

دوجی و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود به بررسی تاثیر برنامه آموزش مجازی شبکه شاد بر کارآمدی معلمان و ارتقای سطح یادگیری دانش آموزان تحقیق از لحاظ هدف کاربردی است و روش انجام پژوهش شبه آزمایشی با گروه گواه و آزمایش است. جامعه آماری شامل دانش آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی شهرستان گمیشان در سال تحصیلی ۱۳۹۹ به تعداد ۱۵۰۰ نفر و ۹۵ نفر از معلمان مقطع ابتدایی شهرستان گمیشان است. دانش آموزان و معلمان مورد مطالعه ابتدا بصورت نمونه گیری در دسترس و سپس به صورت تصادفی به دو گروه ۳۰ نفره تقسیم و بعنوان نمونه در گروه های آزمایش و کنترل جایگذاری شدند. ابزار گردآوری داده ها شامل پرسشنامه استاندارد کارآمدی معلم گیبسون و دمبو (۱۹۸۴) و پرسشنامه استاندارد ارتقای یادگیری مک درموت و همکاران (۱۹۹۹) است و ابزار مداخله برنامه آموزش مجازی شبکه شاد است که توسط معلم پایه تحصیلی پنجم ابتدایی در شبکه شاد تدریس گردید. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ پرسشنامه گیبسون به میزان ۰/۸۲ برای کارآمدی تدریس فردی و ۰/۸ برای کارآمدی تدریس به دست آمد. همچنین آلفای کرونباخ

پرسشنامه مک درموت به میزان ۰/۷۳ برای انگیزه شایستگی، ۰/۸۱ برای نگرش نسبت به یادگیری، ۰/۷۶ برای توجه-پشتکار، و ۰/۸۴ برای راهبرد-انعطاف پذیری به دست آمد. روایی پرسشنامه ها نیز با توجه به استاندارد بودن آنها مورد تایید اساتید و خبرگان امر قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS و تحلیل آماری کوواریانس نشان داد برنامه آموزش مجازی شاد بر کارآمدی معلمان و ارتقای سطح یادگیری دانش آموزان تاثیر مثبت و معناداری دارد بگونه ای که باعث بهبود ۵۶ درصدی کارآمدی تدریس فردی، و بهبود ۲۴ درصدی کارآمدی تدریس معلمان میگردد. همچنین این برنامه باعث بهبود ۶۷ درصدی متغیر انگیزه شایستگی، بهبود ۷۳ درصدی متغیر نگرش نسبت به یادگیری، بهبود ۷۴ درصدی متغیر توجه-پشتکار و بهبود ۹۱ درصدی متغیر راهبرد-انعطاف در دانش آموزان میگردد.

خجسته (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی اثربخشی آموزش مجازی با استفاده از سامانه شاد بر انگیزه پیشرفت و مدیریت زمان در دانش آموزان دختر پایه یازدهم دوره متوسطه دوم در ناحیه ۲ شهرستان کرمان پرداخت. افراد جامعه شامل کلیه دانش آموزان دختر پایه یازدهم دوره متوسطه دوم ناحیه ۲ شهرستان کرمان به تعداد ۵۵۰۰ نفر بودند که از این تعداد ۴۰ نفر به روش در دسترس انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل به عنوان نمونه پژوهش جای گماری شدند. ابزار گردآوری داده در پژوهش پرسشنامه انگیزه پیشرفت (ACMT) مبتنی بر روش تکمیلی جملات با تجدیدنظر دکتر وی. پی. باهارگالا (۱۹۹۴) و پرسشنامه استاندارد مدیریت زمان مورهد و گریفین (۱۹۸۹) بود. برای تجزیه و تحلیل داده ها در بخش توصیفی از مقیاس های واریانس، انحراف استاندارد و میانگین استفاده شد و در بخش استنباطی جهت سنجش تاثیر برنامه شاد از آزمون تحلیل کوواریانس استفاده شد. نتایج نشان داد که آموزش سامانه شاد بر افزایش انگیزه پیشرفت دانش آموزان و مدیریت زمان تاثیرگذار بود. به عبارتی استفاده از سامانه شاد موجب افزایش انگیزه پیشرفت در دانش آموزان شد. همچنین استفاده از سامانه آموزشی شاد به مدیریت زمان بیشتر در دانش آموزان کمک کرد و باعث شد که بهتر از گذشته زمان و وقت خود را مدیریت نمایند و به بهترین نحو از آن استفاده نمایند

۲- روش شناسی :

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش اپلیکیشن شبکه آموزش دانش آموزی (شاد) بر افزایش خلاقیت و انگیزه تحصیلی دانش آموزان به شیوه توصیفی و از نوع کتابخانه ای انجام شده است و با توجه به روش پژوهش، جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اسناد، مدارک و منابع مرتبط با موضوع مورد بررسی از قبیل کتب، مقالات و پایان نامه ها می باشد.

۳- بحث درباره یافته ها

بکارگیری فناوری ارتباطات و اطلاعات در فرآیند یاددهی و یادگیری، بر شیوه آموزش سنتی موثر بوده و در زمینه یادگیری عرصه نوینی را ایجاد کرده است. از خصوصیات قابل توجه و بارز یادگیری همراه با فناوری می توان به بهبود و اصلاح الگوهای سنتی آموزش، امکان یادگیری مادام العمر، ارتقا کیفیت یادگیری، کاهش هزینه آموزش و عدم وجود محدودیت در زمان و مکان آموزش اشاره کرد. به کلیه شکل های آموزش و یادگیری که به روش الکترونیکی اجرا و پشتیبانی می شود، آموزش مجازی می گویند. فناوریهای اطلاعات و ارتباطات، چه به صورت شبکه ای و چه غیر شبکه ای، رسانه اصلی تسهیل آموزش مجازی تلقی میشوند.

آموزش مجازی دامنه گسترده‌ای دارد و بسته به نوع استفاده و امکانات به چند دسته تقسیم می‌شود: آموزش بر پایه وب، آموزش مبتنی بر کامپیوتر، آموزش از طریق وسایل و ابزار دیجیتال همراه و آموزش از طریق تلفن همراه. علاوه بر این، نظام آموزش مجازی مانند سایر سیستم‌های آموزشی دارای ویژگی‌های خاصی است. این ویژگی‌ها به اعتقاد اینگلیبرجت (۲۰۰۵) عبارتند از: (جهانیان و اعتبار، ۱۳۹۱)

- سهولت و سرعت در به روز رسانی و ذخیره و بازیابی و به اشتراک گذاری اطلاعات مبتنی بر شبکه؛
- انجام فرآیند یادگیری و ارتباط مستقیم با فراگیران از طریق رایانه و اینترنت؛
- تمرکز بر دیدگاه جامع در یادگیری؛
- ایجاد سیستم فراگیر محور به جای معلم محور؛
- روش‌های نوین و مناسب فراگیری؛
- قابلیت تکرارپذیری و جبران مشکلات؛

۳-۱. دسته بندی انواع آموزش مجازی

۱- **یادگیری شخصی:** در این دسته، فرد رشته مورد علاقه خود را انتخاب می‌کند و در محیط اطراف خود مخصوصاً اینترنت به دنبال اطلاعات مرتبط با آن می‌گردد و در آن زمینه تحقیق می‌کند، سپس سؤالات خود را از اساتید آن رشته به صورت آفلاین می‌پرسد.

۲- **یادگیری جمعی:** در این دسته شرایطی برای افراد مهیا می‌شود تا با یکدیگر و اساتید خود ارتباط برقرار کنند. از جمله این ابزار فرم و چت و غیره است. در این روش معمولاً زمان شروع و خاتمه دوره آموزشی و امتحانات برای همه آن گروه یکسان است.

۳- **کلاس مجازی:** در این دسته، شرایط کاملاً مانند کلاس درس است و حتی در بعضی موارد در کلاس‌های فیزیکی برگزار می‌شود. در این جا از ویدئو کنفرانس و به جای تخته سیاه از یک ویدئو پروژکتور استفاده می‌شود. گاهی اوقات برای هر فرد یک کامپیوتر در نظر گرفته می‌شود. این روش مخصوصاً برای برگزاری کلاس‌هایی که استاد مربوط به آن درس به تعداد کافی موجود نیست و امکان جابجایی اساتید هم وجود ندارد، مفید می‌باشد؛ به ویژه برای دانشگاه‌ها. شاخه‌ای از این دسته در پزشکی از راه دور نیز استفاده می‌شود. (کیا، ۱۳۸۸، به نقل از رجبیان و صادق زاده، ۱۳۹۳)

۳-۲. روش‌های پایه بکارگیری آموزش مجازی

۱- آموزش مجازی برخط یا سنکرون: در این شیوه بکارگیری آموزش مجازی، استاد درس همزمان با ارائه درس در محیط آموزش مجازی حاضر می‌باشد. از مهم‌ترین ابزارهای ارائه آموزش مجازی برخط استفاده از ویدئو کنفرانس زنده، بکارگیری و ایجاد کلاس مجازی، مباحثه اینترنتی زنده بین استاد و دانشجو و شبیه سازی کلاس زنده با بکارگیری شبیه سازها می‌باشد (رضویه و فیاضی، ۱۳۸۸، به نقل از رجبیان و صادق زاده، ۱۳۹۳).

۲- آموزش‌های مجازی غیر برخط یا آسنکرون: در روش آسنکرون محتوای درس از راه اینترنت در اختیار همگان قرار دارد و سؤالات دانشجویان از طریق ابزارهای محیط آموزش مجازی در اختیار استاد درس قرار می‌گیرد. استاد درس نیز پاسخ سؤالات را از راه ابزارهای

مشابه برای دانشجویان ارسال می‌کند. به عنوان مثال دانشجویان سوالات خود را به همان طریق برای دانشجویان دیگر می‌فرستند. آموزش مجازی آسنکرون با بکارگیری ابزارهای مثل وب‌الگ، پست الکترونیک، ایجاد گروه‌های مباحثه، تله کنفرانس‌های مجازی قابل ارائه به فراگیران می‌باشد. این روش پویایی روش قبل را ندارد ولی حسن آن این است که تکرار پذیر می‌باشد (زارع و همکاران، ۱۳۸۸، به نقل از رجبیان و صادق زاده، ۱۳۹۳).

۳- آموزش‌های مجازی ترکیبی: این مدل از تمام ابزارها و فناوری‌های لازم به صورت ترکیبی برای آموزش بهینه استفاده می‌کند. این شیوه سعی دارد تا از هر دو نوع روش برخط و غیر برخط به صورت ترکیبی به منظور ایجاد تعامل با فراگیران و افزایش کارایی روش‌های آموزش مجازی استفاده نماید. بنابراین، آموزش ترکیبی یک روش بکارگیری آموزش مجازی است که با استفاده از تکنولوژی رایانه‌ای و محیط فیزیکی واقعی به وجود می‌آید و سعی دارد که از آن می‌توان مبتنی بر معرفت‌شناسی یادگیری در برنامه ریزی‌های آموزشی بهره برد. این روش ملزم به پیروی از یک مدل خاص نیست و هر جا که لازم باشد یکی از مدل‌ها یا ابزارهای آموزش مجازی را بکار می‌برد تا آموزش با کیفیت و بهینه را ایجاد نماید. این معرفت‌شناسی آموزش، گاه ممکن است که استفاده مطلق از ابزار حضوری را حکم کند و گاه بهره‌مندی صرف از تکنولوژی اینترنت و رایانه را و گاه ترکیب خاص این دو را، به کمک این دو ابزار می‌توان بی‌نهایت ترکیب از آن‌ها را طراحی و پیاده کرد. (۱۰٪ حضوری، ۹۰٪ الکترونیکی، ۲۵٪ حضوری و ۷۵٪ غیر حضوری یا الکترونیکی) تا مناسب‌ترین گزینه برای شرایط یک سازمان یا نهاد آموزشی باشد (Means, & Olson, 2006)

۳-۳. شبکه ملی آموزش مجازی شاد

با ظهور ویروس کرونا وزارت آموزش و پرورش از همان روزهای ابتدای تعطیلات شعار «آموزش تعطیل نیست» آموزش از راه دور را در دستور کار خود قرار داده و به کمک نهاد‌هایی مثل صدا و سیما و وزارت ارتباطات و کمک معلم‌ها شروع به آزمودن و پیاده‌سازی روش‌های مختلف کرد. از دو روش بارز که در این راستا توسط آموزش و پرورش برای متوقف نشدن امر آموزش انجام شد به دو مورد زیر می‌شود اشاره کرد:

-آموزش از طریق تلویزیون، در روزهای ابتدای شیوع کرونا تلاش بر این بود که آموزش از طریق تلویزیون ادامه یابد ولی به خاطر دو دلیل عمده ی: کمبود وقت برای آموزش و نداشتن تعامل دو سویه بین دانش‌آموزان و معلم‌ها این روش کارایی اصلی خود را از دست داد که مسئولین آموزش و پرورش به فکر راه‌اندازی یک سامانه‌ی فراگیر آموزشی مجازی افتادند. در واقع فرآیند آموزش عملی شامل ارزشیابی آغازین، ارائه درس، بازخوردگیری و ارزشیابی پایانی است در حالی که آموزش مجازی تلویزیونی که در حال حاضر ارائه می‌شود به ارائه ی درس محدود می‌شود و تحولات و پایش آن صورت نمی‌گیرد و چون این نوع آموزش از نوع آموزش الکترونیکی تعاملی نیست، پس به صورت قطعی نمی‌توان از تحقق یادگیری سخن گفت. همچنین برنامه‌ی آموزش تلویزیون رسانه‌ی ملی در حوزه‌ی آموزش و پرورش، همه دروس را در بر نمی‌گیرد و عمدتاً شامل دروس پایه است، و نمی‌توان دریافت که چه تعداد از دانش‌آموزان مشارکت دارند و بر اساس آن قضاوت کرد که چقدر نیاز به جبران نقایص و مشکلات باقی مانده است. همچنین باید اشاره کرد که متأسفانه هیچ برنامه‌ی خاصی برای دانش‌آموزان نابینا و کم‌شنوا در برنامه‌های آموزشی تلویزیون وجود ندارد.

-راه‌اندازی سامانه آموزش مجازی شاد، به خاطر رفع نواقص آموزشی که در تلویزیون اشاره شد سامانه‌ی آموزش مجازی شاد توسط آموزش و پرورش ارائه شد که به خاطر عدم پیش‌بینی‌های لازم از قبل برای گذار موفق در شرایط اپیدمی، متأسفانه این برنامه نیز نواقص زیادی دارد که در ادامه به مهمترین آنها اشاره می‌شود.

- شبکه ملی شاد اپلیکیشن اندرویدی برای آموزش آنلاین می باشد که به یک پلتفرم اختصاصی تبدیل شد تا معلمان و دانش آموزان بتوانند به صورت تعاملی با هم در ارتباط باشند و آموزش الکترونیکی از طریق این محیط آموزشی انجام می پذیرد.

- شاد شبکه اجتماعی دانش آموزان به منظور ساماندهی آموزش مجازی دانش آموزان در وزارت آموزش و پرورش طراحی و پیاده سازی شده است. زیر ساخت اجرای این طرح، استفاده از پیام رسان های داخلی است که یک رابط کاربری ساده جهت اتصال به پیام رسان و احراز هویت مدیر، معلم و دانش آموز، طراحی شده است و برگزاری کلاس های برخط و غیر برخط مبتنی بر تبادل پیام و محتوا در گروه هایی به نام کلاس های مدرسه در بستری ایمن و به دور از تداخل سایر کاربران فضای مجازی برای معلم و دانش آموز فراهم نموده است (دستورالعمل شاد، ۱۳۹۹).

- شبکه آموزشی شاد نرم افزاری ارتباطی و آموزشی است که در پی فراگیری کرونا ویروس در ایران به دلیل عدم امکان حضور دانش آموزان در مدارس ایران توسط تیم برنامه نویسان همراه اول راه اندازی شد. صاحب امتیاز این نرم افزار وزارت آموزش و پرورش ایران است و دانش آموزان، معلمان و مدیران افرادی هستند که از این برنامه برای آموزش مجازی استفاده می کنند.

- شبکه آموزشی شاد (شبکه اجتماعی شاد) در جهت ساماندهی آموزش مجازی دانش آموزان توسط وزارت آموزش و پرورش به عنوان رابط کاربری ساده جهت احراز هویت مدیر، معلم و دانش آموز، طراحی و اجرا شده است. دانش آموزان، معلمان و مدیران مدارس کاربران اصلی سامانه شاد هستند و بر اساس راهنمای ارایه شده در این بخش می توانند در این سامانه ثبت نام و از سرویس آموزشی برخوردار شوند. در ابتدا مدیران مدرسه وارد سامانه می شوند و اطلاعات معلمان از جمله کد ملی و شماره همراه آن ها را وارد می کنند، در ادامه برای هر معلم کلاس درسی تشکیل می شود. معلمان نیز باید اپلیکیشن پیام رسان شاد را نصب و با استفاده از انتخاب نقش معلم و وارد کردن کد ملی احراز هویت کرده و کلاس های درس خود را مشاهده کنند. اولیا یا خود دانش آموز نیز باید نسخه پیام رسان شاد را روی کامپیوتر یا گوشی هوشمندشان نصب کرده و با انتخاب کلید «دانش آموز» پس از تکمیل اطلاعات خواسته شده به کلاس خود در مدرسه وصل شود.

- سامانه شاد، همان بستری است که برای آموزش مجازی دانش آموزان در نظر گرفته شده است. در این سامانه آموزش به صورت آنلاین انجام می شود و دانش آموزان موظف هستند در ساعات مقرر، در کلاس های مجازی شرکت کنند. چنانچه امکان حضور در کلاس های آنلاین برای دانش آموز وجود نداشته باشد، می تواند از فایل های ذخیره شده آن ها استفاده نماید اما باید این موضوع را با معلم و مدیر مدرسه خود مطرح کند.

۴- نتیجه گیری

با پیشرفت روز افزون دانش و تکنولوژی، جامعه ما نیازمند آموزش مهارت هایی است که با کمک آن بتواند همگام با توسعه علم و فناوری به پیش برود. هدف آموزش و پرورش باید پرورش انسان هایی باشد که با مغزی خلاق، با مشکلات روبه رو شده و به حل آن بپردازند. بر این اساس در دنیای امروزی دستیابی به پیشرفت بدون خلاقیت امری دور از ذهن به نظر می رسد. برای پرورش خلاقیت از شیوه ها و ابزارهای مختلفی استفاده میشود که یکی از مهمترین این ابزارها برای پرورش خلاقیت و کسب تجربه های یادگیری جدید، استفاده از فناوری های نوین ارتباطی در آموزش است. فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب دگرگونی در بستر آموزش و پیدایش و گسترش محیط دیگری تحت عنوان محیط چهارم (مجازی) به جمع محیط های آموزشی قبلی - محیط اول (خانواده)، محیط دوم (مدرسه و دانشگاه) و محیط سوم (جامعه) شده است. رفع محدودیت های مکانی، زمانی، فردی و افزایش دسترسی به آموزش دانشگاهی و ارتقای کمی و کیفی آموزش منجر به پیدایش شیوه جدید یادگیری گشته است که به آن آموزش مجازی گفته می شود که در آن فرایند آموزش با استفاده از ابزارهای انتقال

اطلاعات به صورت الکترونیکی صورت می‌پذیرد آموزش مجازی آموزشی است که به وسیله سی دی، اینترنت یا اینترنت ارائه می‌شود و دارای ویژگی زیر می‌باشد: محتوای مرتبط با هدف‌های یادگیری، بکارگیری روش‌های آموزشی مانند مثال‌ها و تمرین‌ها برای کمک به یادگیری، بکارگیری عناصر رسانه‌ای مانند کلمات تصاویر برای ارائه محتوا و روش‌ها، احتمال ارائه آموزش با راهنمایی مربی (یادگیری الکترونیکی غیرهمزمان) ساختن، دانش و مهارت جدید مرتبط با اهداف یادگیری فردی برای بهبود عملکرد سازماندهی شده است. شاد شبکه اجتماعی دانش آموزان به منظور ساماندهی آموزش مجازی دانش آموزان در وزارت آموزش و پرورش طراحی و پیاده‌سازی شده است. زیر ساخت اجرای این طرح، استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی است که یک رابط کاربری ساده جهت اتصال به پیام‌رسان و احراز هویت مدیر، معلم و دانش‌آموز، طراحی شده است و برگزاری کلاس‌های برخط و غیر برخط مبتنی بر تبادل پیام و محتوا در گروه‌هایی به نام کلاس‌های مدرسه در بستری ایمن و به دور از تداخل سایر کاربران فضای مجازی برای معلم و دانش‌آموز فراهم نموده است. صرفه جویی در زمان، کاهش هزینه‌ها، تبدیل آموزش به یادگیری با انگیزه و افزایش خلاقیت از مهم‌ترین علل رشد و موفقیت این روش نوین در توسعه آموزش و یادگیری می‌باشد.

منابع

- آسا، ک، نادری، ع، سیف نراقی، م. (۱۳۹۹). طراحی و اعتبارسنجی چهارچوب درس بازیهای رایانه‌ای، به منظور پرورش خلاقیت دانش آموزان پایه ششم. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۱۰ (۳) ۶۹-۹۴
- ابراهیم، ا. غلامعلی لوانسانی، م. ارجمندینا، ع، افروز، غ. (۱۴۰۰). بررسی نیمرخ هوشی، شخصیتی و خلاقیت دانش آموزان تیزهوش تحصیلی. نشریه علمی ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۱۱ (۱) ۲۲-۱
- احمدی، روشن، اسماعیلی، محدثه. (۱۴۰۲). تاثیر اپلیکیشن شبکه آموزش دانش آموزی (شاد) بر خلاقیت و انگیزش تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی. مطالعات روانشناسی تربیتی، ۲۰ (۵۱)
- برکات، صدیقه. (۱۴۰۲). تاثیر فضای مجازی نرم افزار شاد بر ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش آموزان ابتدایی، دهمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت، بندرعباس
- تقی زاده قوام، زهرا، عراقیه، علیرضا، خورشیدی، عباس. (۱۳۹۶). شناسایی مولفه‌های سازنده آموزش‌های مجازی در دوره متوسطه شهرستان‌های تهران، فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، سال هفتم، شماره سوم، صص ۱۲۵-۱۰۵
- جهانیان، رمضان، اعتبار، شکوفه. (۱۳۹۱). ارزیابی وضعیت آموزش مجازی در مراکز آموزش الکترونیکی دانشگاه‌های تهران از دیدگاه دانشجویان، فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۴ (۲)، ۶۵-۵۳
- خجسته، سعیده. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش مجازی با استفاده از سامانه شاد بر انگیزه پیشرفت و مدیریت زمان دانش آموزان در زمان همه‌گیری بیماری کرونا. فناوری و دانش پژوهی در تعلیم و تربیت، ۱ (۲)، ۴۵-۵۴
- دوجی، بی بی حلیفه، مقیمی، زهرا، و حاجی لو، وحید. (۱۴۰۰). تاثیر برنامه آموزش مجازی شبکه شاد بر کارآمدی معلمان و ارتقای سطح یادگیری دانش آموزان. مدیریت بر آموزش سازمان‌ها، ۱۰ (۳)، ۷۸-۵۱
- دستورالعمل شبکه شاد. (۱۳۹۹). جمهوری اسلامی ایران وزارت آموزش و پرورش مرکز اطلاع رسانی.
- رسولی، عماد. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین فناوری اطلاعات و ارتباطات با سازگاری تحصیلی و یادگیری دانش آموزان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد ساوه.

رجبیان ده ریزه، مریم، صادق زاده، صفورا . (۱۳۹۳) . نگاهی بر آموزش مجازی: دیدگاه ها، زیرساخت ها، مزایا و محدودیت ها، دومین کنگره بین المللی توانمند سازی جامعه در حوزه علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی.

Means, B., & Olson, K. (2006). *“Technologies role in education reform findings from a national study of innovating”*. *Educational Technology & Society*, 12(4), 228-240

Walia, C. (2019). *A Dynamic Definition of Creativity*.
<https://doi.org/10.1080/10400419.2019.1641787>, 31(3), 237–247